

USAID | CROATIA
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Pregled programa

studeni 2005.

USAID podupire nacionalne interese SAD-a USAID-ov PROGRAM POMOĆI

Hrvatsko gospodarstvo, iako snažno u usporedbi s drugim istočnoeuropskim zemljama, još uvek ostvaruje manje od jedne trećine projecnog prihoda po glavi stanovnika u državama članicama EU-a, a veliki problem predstavljaju visoka stopa nezaposlenosti (14,9%) i slaba konkurentnost na međunarodnim tržištima. Kako bi se postigao održivi gospodarski rast i poslijedično smanjila nezaposlenost, država mora ubrzati privatizaciju, reducirati birokraciju i unaprijediti ulagačku klimu. Potrebno je pojačati napore u borbi protiv korupcije putem učinkovitije primjene vladavine prava, a naročito se to odnosi na unapređenje sudstva.

Demokratski tranzicijski procesi u Hrvatskoj su postigli nešto slabije rezultate te zaostaju za državama tzv. sjevernog razreda prema svim značajnijim indikatorima reforme, osobito u području vladavine prava, javne uprave i korupcije. Međutim, od 2000. godine na ovom postigut je značajan napredak u smislu slobodnih i poštenih izbora, civilnog društva i neovisnosti medija. Program USAID-a u Hrvatskoj završava 2008. godine. Sukladno odluci američke

vlade bilateralno financiranje programa u Hrvatskoj će se nastaviti tijekom 2006. godine i ta će sredstva biti dovoljna za uspješno okončanje programa pomoći u Hrvatskoj. Cilj USAID-a je promicanje mjerljivih razina održive reforme koji su usporedivi sa zemljama Jugoistočne Europe tzv. sjevernog razreda u trenutku završetka financiranja sredstvima SEED-a (Potpora za programe demokracije u Jugoistočnoj Europi). Očekujemo da će Hrvatska tijekom sljedećih nekoliko godina ostvariti te ciljeve, dok će program USAID-a, kao dio svoje Izlazne strategije, u nasleđe ostaviti trajne rezultate i položiti temelje za nastavak dugoročnih strukturalnih i institucionalnih reformi Europske unije (EU), Svjetske banke i drugih međunarodnih finansijskih institucija.

USAID je tijekom proteklih dvije godine konsolidirao opseg svojih aktivnosti s prethodnih četiri na sadašnja dva Strateška cilja koja reflektiraju našu orijentiranost na unapređenje dinamičnog privatnog sektora i demokratskog participativnog upravljanja.

USAID-ov program u privatnom sektoru podupire aktivnosti razvoja malog i srednjeg poduzetništva i poljoprivredne proizvodnje, pri čemu je stimuliranje provedbe tih aktivnosti u nedovoljno razvijenim i ratom pogodjenim područjima Hrvatske jedan od vodećih prioriteta.

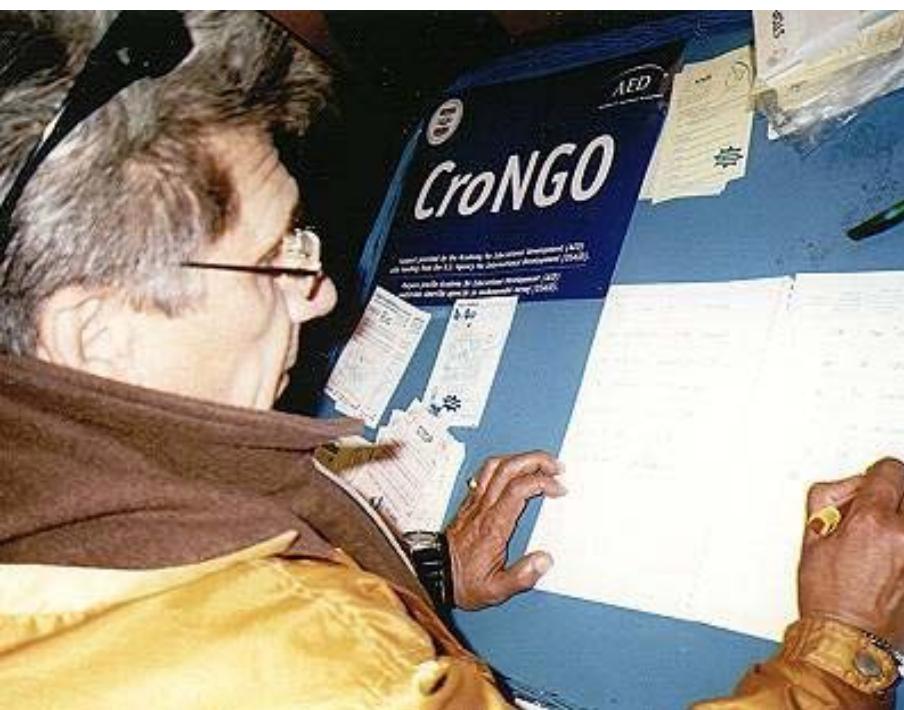
U okviru programa za demokraciju i upravljanje USAID-ove aktivnosti uključuju izgradnju baze koja će kroz aktivizam civilnog društva i transparentnu i ojačanu lokalnu samoupravu poticati nastavak provedbe demokratskih reformi. To će osigurati da provedene reforme i nakon završetka naših programa postanu duboko ukorijenjene i održive.

Osim navedenih programa, USAID će poticati međusektorske inicijative koje uključuju aktivnosti za borbu protiv korupcije, programe izobrazbe i zaštite okoliša.

Misija USAID-a u Hrvatskoj zapošljava 6 američkih i 23 hrvatskih zaposlenika.

LJEVO

Splitski Klub trudnica "Beba Eva" je primjer kako se kroz inicijativu građana mogu mijenjati stvari. Uz USAID-ovu potporu, Klub je uspio izmijeniti postojeću praksu u gradskom rodilištu u Splitu koja je zabranjivala prisustvo očeva pri porođaju. Petnicu je potpisalo više od 50 tisuća ljudi, a pridružio im se i veliki broj poznatih osoba iz javnog života.

Razvoj konkurentnog i dinamičnog privatnog sektora

PODUZETNA HRVATSKA

U USAID-ov program uključeno je 4 tisuće poduzeća, čime se potiče otvaranje 20 tisuća novih radnih mesta.

LIJEVO

D&D Metal je malo hrvatsko poduzeće iz Osijeka koje je kroz USAID-ov referalni sustav u okviru Projekta za jačanje malog i srednjeg gospodarstva - Poduzetna Hrvatska (ESP) postalo dijelom distributivnog lanca velikog multinacionalnog konglomerata ThyssenKrupp.

Nedovoljna ulaganja u proizvodnju, niska razina produktivnosti i složena zakonska i regulatorna klima koče mogućnosti gospodarskog razvoja Hrvatske. No, u isto vrijeme, primjeri snažne poduzetničke aktivnosti pokazuju da je Hrvatska sposobna iskoristiti tržišne mogućnosti i pretvoriti ih u poslovni uspjeh. Projekt jačanja malog i srednjeg gospodarstva (ESP) – Poduzetna Hrvatska pruža tehničku i stručnu potporu za 4 tisuće poduzeća, individualno, kroz organizirane opskrbne lance i uspostavljena gospodarsko-interesna udruženja (*clusters*). Cilj projekta je povećati prihod, izvoz i razine investicija, što bi u konačnici trebalo rezultirati otvaranjem 20 tisuća novih radnih mesta, od čega će jedna trećina biti u ruralnim ili slabije razvijenim područjima Hrvatske. Projekt ESP – Poduzetna Hrvatska djeluje kroz mrežu privatnih i javnih organizacija na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Program potpore u okviru Projekta ESP je usmjeren na posredovanje informacija, metodologija i tehnologija koje jačaju izvozne sposobnosti, razvoj proizvoda, bankarsko i nebankarsko financiranje, utvrđivanje poslovne strategije i usvajanje

odgovarajućih poslovnih modela, prakse i tehnologija. Program ne osigurava direktnu finansijsku potporu poduzećima i organizacijama.

Uredi Poduzetne Hrvatske se nalaze u Zagrebu, Osijeku, Splitu i Puli.

Rezultati Projekt ESP – Poduzetna Hrvatska je pokrenut u studenom 2004. godine. Dosadašnji rezultati uključuju sljedeće:

300 poduzeća je za manje od tri mjeseca po prvi put podiglo bankovne zajmove. Ta će poduzeća ostvariti dodatni prihod od poslovanja i proširiti svoje tržišne mogućnosti.

Uz tehničku potporu Projekta ESP – Poduzetna Hrvatska, osnovano je jedno izvozno poduzeće koje će koordinirati izvoz proizvoda tridesetak manjih prehrambenih tvrtki na tržišta Europske unije. Te tvrtke danas imaju pristup izvoznim tržištima do kojih ranije nisu mogli doći pojedinačno. Očekuje se da će planirani rast tržišnih mogućnosti dovesti

do povećanja njihovih prihoda i porasta zaposlenosti.

Provđeni partner: DAI/Nathan Group

Partneri: Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG), Adriatic Zagreb, Udruga poslovnih savjetnika, Regionalna razvojna agencija Međimurje (REDEA), Istarska razvojna agencija (IDA), VABA d.d. banka Varaždin, Poteza Partneri, Ascendant, Udruga Hrvatski izvoznici, Udruga malih i obiteljskih hotela, Hrvatska udruga poslodavaca, Ured za regionalni razvoj Nova Gradiška, Agencija za lokalni gospodarski razvoj (LEDA), Poduzetnički centar Virovitičko-podravske županije, Poduzetnički centar Šibensko-kninske županije, Poduzetnički centar Zadarske županije, Poticajna regionalna institucija malog poduzetništva PRIMA, Poduzetnički centar Knin, Grad Dubrovnik i Poduzetnički centar Dubrovačko-neretvanske županije, Razvojna agencija Sjever

Lokacije programa

PODUZETNA HRVATSKA

Razvoj konkurentnog i dinamičnog privatnog sektora

POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA (ACE)

Propadanje velikih, vertikalno udruženih poljoprivredno-proizvodnih i prerađivačkih kombinata tijekom devedesetih godina je uzrokovao nedovoljnu konkurentnost hrvatskih poljoprivrednih prizvoda. Kako bi odgovorio na izazov otvorenog natjecanja s nadmoćnjom i značajno subvencioniranom poljoprivredom Europske unije, hrvatski poljoprivredni sektor ubrzano radi na jačanju konkurentnosti, razvijanju kapaciteta prerade domaćih sirovina i razvijanju izvoznom tržištu. Kao dio tih aktivnosti, Projekt povećanja konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje (ACE) pomaže razvoju hrvatskog poljoprivredno-proizvodnog sektora (u većoj mjeri sastavljenog od malih i srednjih poljoprivrednih poduzeća), s ciljem boljeg povezivanja proizvođača, prerađivača te velikih i malih distributera na domaćem tržištu.

Projekt se provodi diljem Hrvatske, a sastoji se od tri komponente – mljekarstva, svinjogradstva i ratarstva. Stručnu pomoć osiguravaju tri projektna ureda u Zagrebu, Osijeku i Splitu. Projekt djeluje na svim razinama prehrambenog lanca, no prvenstveno je usmjeren na razvoj tzv. "konkurentnih modela proizvodnje" koji se

mogu dalje primjeniti na velike prerađivače, trgovce i dobavljače, tj. poljoprivredne proizvođače. U okviru Projekta ACE, s ukupno 47 partnera koji zastupaju gotovo 4 tisuće poljoprivrednih proizvođača su potpisani sporazumi o pružanju tehničke i stručne pomoći. Više od 2 tisuće i dvjesto poljoprivrednika je do sada primilo stručnu i tehničku pomoć ili je sudjelovalo u različitim programima izobrazbe.

Projekt također surađuje s velikim prehrambenim tvrtkama, poput Podravke d.d., Lure d.d i drugih, na razvijanju stručnih kapaciteta poljoprivrednika, proizvodnosti i kvaliteti proizvoda. Tehnička je podrška također usmjerena na male i srednje proizvođače hrane i grupacije prerađivačko-prehrambene industrije, kako bi se poboljšala učinkovitost prerade, kvaliteta proizvoda i povećala potražnja za domaćim proizvodima.

Rezultati Tehnička pomoć je povećala proizvodnju za 5 439 metričkih tona, čime su ostvareni prihodi veći od 3 milijuna USD. Mlijekarska farma Domačinović koja se nalazi na ratom pogodenom području je u okviru ovog Projekta, osim poboljšane kvaliteta mlijeka, ostvarila i povećanje

proizvodnje za 1 130 metričkih tona, te je prodajom ostvarila prosječnu zaradu od 3 milijuna kuna.

Poboljšanje proizvodnje i bolja kvaljeta proizvoda 40 voćara i povrtlara u poljoprivrednoj zadruzi Plodovi ravnice povećali su produktivnost za 900 metričkih tona i ostvarili približno 3,4 miljuna kuna prihoda od prodaje.

100 uzgajivača svinja okupljenih u poljoprivrednoj zadruzi Akaš je u okviru USAID-ovog programa ostvarilo povećanje proizvodnje za 105 metričkih tona i veće prihode za gotovo milijun kuna.

Provedbeni partner: Development Alternatives Inc. (DAI)

Partneri: Hrvatska mala i srednja poljoprivredno-proizvodna poduzeća; poljoprivredni proizvođači; poljoprivredna udruženja i zadruge; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva; agro-turistički sektor; agro-financijske institucije.

USAID osigurava program potpore hrvatskom poljoprivrednom sektoru, s ciljem jačanja njegove konkurentnosti na lokalnim i regionalnim tržištima.

LJVEO

Jedan od vodećih problema s kojim se susreću uzgajivači rajčice koji opskrbljuju tvornicu Podravka d.d., najvećeg prerađivača hrane u regiji, jest nedostatak pouzdane i jeftine opskrbe vodom. USAID je s Podravkom d.d. proveo zajednički pilot-projekt testiranja novih metoda navodnjavanja i prihranjivanja nasada rajčice. Tom se pokaznom metodom postiglo smanjenje u potrošnji vode od 43% i povećanje prinosa od 21%. Uzgajivači su ostvarili ukupni porast prihoda od 28%. Očekuje se da će se primjenom ove metode na planiranih 100 uzgajivača ostvariti dodatni prihod u približnom iznosu od 200.000 USD.

Lokacije programa

POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA (ACE)

Razvoj konkurentnog i dinamičnog privatnog sektora

POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA (RIEDA)

Pitanje zapošljavanja ima primarno značenje za tisuće stanovnika u ruralnim područjima Hrvatske. Najčešći izvor zarade na tim područjima je poljoprivreda i prerađivačke djelatnosti s dodanom vrijednošću. Ipak, usitnjeno posjeda u većini tih područja, nedostatak osnovnih sredstava, kao i nedostupne informacije i nedovoljna upravljačka i proizvodna sposobljenost predstavljaju ozbiljna ograničenja za rast i razvoj poljoprivrednog sektora.

Osnovni cilj Projekta za povećanje prihoda u gospodarski nerazvijenim područjima (RIEDA) je povećano i održivo zapošljavanje i ostvarivanje prihoda u poljoprivredi u nerazvijenim područjima. Ovaj Projekt se provodi kroz direktnu suradnju s poljoprivrednicima ili poljoprivrednim udruženjima, a cilj mu je poboljšati poslovanje i kvalitetu proizvoda i povećati prerađivačke kapacitete koji će potaknuti kvalitetno zapošljavanje.

Projekt RIEDA se provodi paralelno s drugim USAID-ovim projektom pod nazivom Povećanje konkurenčnosti poljoprivredne proizvodnje (ACE), na način da malim neprofitnim proizvođačima pomaže proširiti proizvodnju do stupnja

profitnog proizvođača ili potiče njegovo nastajanje. Ta dodatna proizvodnja se dalje plasira na tržiste kroz povezivanje organizacija proizvođača, distributera, veleprodaje i maloprodaje, nominiranih i financiranih u okviru Projekta ACE.

Projekt RIEDA već sada osigurava potporu za 21 organizaciju proizvođača i 5 malih prerađivača hrane koji zastupaju približno 2500 obiteljskih gospodarstava. 477 poljoprivrednika je dobilo tehničku i stručnu pomoć za upravljanje poljoprivrednim gospodarstvom, a također su prošli i programe izobrazbe. Od toga je 231 obiteljskih gospodarstava u 2004. godini ostvarilo razinu održivosti proizvodnje.

Rezultati Upravo zahvaljujući ovom USAID-ovom Projektu, tijekom protekle godine je otvoreno 295 novih radnih mesta. Jedan od pozitivnih primjera je mljekara Veronika gdje su otvorena dva nova radna mjesta. U isto vrijeme, rok trajnosti mljekarskih proizvoda je povećan za 100%, kvaliteta proizvoda za 30%, a sveukupna proizvodnja za 10%.

Kao rezultat povećanja proizvodnje i

poboljšanja kvalitete proizvoda ostvarenih u okviru ovog Projekta, 25 poljoprivrednika okupljenih u Udruženje stočara Varaždin i 20 mljekara koji opskrbljuju mljekaru KIM danas imaju stalno zaposlenje. Osam novih radnih mjesta je otvoreno za uzgajivače maslina i povrtare na ratom pogodenom području Kistanja. USAID je pružio stručnu i tehničku pomoć u marketingu, proizvodnim tehnologijama i izobrazbi u postupku prerade i poslovanja.

U poljoprivrednoj zadruzi Zagora dodatnih 10 mljekara je dobilo stalno zaposlenje, a 300 proizvođača je povećalo proizvodnju za 10%.

Provđbeni partner: Development Alternatives Inc. (DAI)

Partneri: Profitni i neprofitni poljoprivredni proizvođači, poljoprivredne zadruge, udruženja poljoprivrednih proizvođača, trgovci, prerađivači; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva; Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva; Savez poljoprivrednih zadruga; općine, gradovi i županije; poljoprivredne i mikro-finansijske institucije.

Program za povećanje prihoda u gospodarski nerazvijenim područjima (RIEDA) će u siromašnijim krajevima omogućiti otvaranje 200 novih održivih radnih mesta.

DESNO

U okviru USAID-ovog programa pomoći, poljoprivredna zadruga uzgajivača jagoda u Valpovu je povećala ukupni broj nasada jagode u Hrvatskoj za gotovo 10%. Zadruga je time značajno povećala prodaju velikim trgovačkim lancima, dok je 35 uzgajivača našlo stalno zaposlenje.

Razvoj konkurentnog i dinamičnog privatnog sektora

NADZOR FINANCIJSKOG SEKTORA

U smislu potpore planu Vlade Republike Hrvatske za jačanjem finansijskog sektora, a s ciljem promoviranja ulaganja i razvoja privatnog sektora, USAID pruža tehničku pomoć Hrvatskoj narodnoj banci (HNB) u njezinim naporima za očuvanje makroekonomskih stabilnosti. Osigurana je stručna pomoć i organizirani programi izobrazbe u području bankarskog nadzora, novčarskog poslovanja, unutarnje revizije, platnog prometa i istraživanja. Ovim se programom kroz poboljšanje regulatorne klime u finansijskim institucijama postiže veća sigurnost i pouzdanost finansijskog sustava. Kroz pruženu stručnu pomoć jačaju se sposobnosti i vještine i potiče institucionalni razvoj HNB-a kao nadzornog tijela najvećeg segmenta finansijskog sektora.

Program izobrazbe kojeg finanira USAID, a provode ga međunarodno priznati stručnjaci, usmjeren je na poticanje veće odgovornosti, neovisnosti i autonomnosti domaćih institucija. Dugoročno gledajući, ovaj program će stimulirati protok raspoloživog investicijskog kapitala u smjeru njegove najučinkovitije primjene

i pridonijet će otvaranju novih radnih mjestva, razvoju privatnog sektora i osnaživanju gospodarstva. Stvaranje konkurentnog, stabilnog i zakonski reguliranog bankarskog sektora predstavlja prvi korak u osiguravanju trajnog izvora financiranja hrvatskih poduzeća i preduvjet je za stvaranje povoljne investicijske klime.

Rezultati Stručna i tehnička potpora je pružena odjelu HNB-a zaduženom za tržišno natjecanje u finansijskom sektoru, čime je taj odjel postao bolje osposobljen za provođenje istraživačkih slučajeva zloupotrebe dominantnog tržišnog položaja i onih sporazumnih odnosa koji ograničavaju slobodno tržišno natjecanje. Odjel je od ožujka 2003. godine razmotrio 47 takvih slučajeva, od čega je 35 slučajeva razriješeno.

USAID-ov program potpore je pridonio uspostavi visoko specijaliziranog odjela HNB-a koji provodi nadzor rizika informatičke tehnologije u komercijalnim bankama. Ta je odjel usvojio američku metodologiju provjere informatičkih sustava. Od 2003. godine, sve

komercijalne banke u Hrvatskoj su obvezne proći provjeru svojih informatičkih sustava.

Provoden je specijalistički program izobrazbe iz područja tržišnih rizika koji je djelatnike u direkcijama za nadzor i istraživanje HNB-a osposobio za provedbu procjene i nadzora rizika koji nastaju u prometu vrijednosnim papirima u bankarstvu.

Provoden je program izobrazbe u ekonometrijskom predviđanju za djelatnike Direkcije za istraživanje koji je omogućio bolji kvantitativni uvid u vođenje monetarne politike HNB-a.

Provđeni partner: Financial Services Volunteer Corps (FSVC); World Learning

Partneri: Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija

Hrvatska narodna banka je uz tehničku pomoć USAID-a formirala poseban odjel za nadzor informatičkog sustava i razvila nove propise o poštivanju minimuma informatičkih standarda u komercijalnim bankama.

Razvoj konkurentnog i dinamičnog privatnog sektora

PREUSTROJ ENERGETSKOG SEKTORA

USAID je od 2001. godine bio aktivno uključen u pružanje potpore Vladi RH-a u preuzimanju vodeće uloge u stvaranju konkurentnog regionalnog tržišta energije. Hrvatska je prije nekoliko godina započela s procesom razvoja konkurentnog domaćeg energetskog tržišta. Inicirajući nacrt ugovora kojim je u ožujku 2005. godine uspostavljena Energetska zajednica jugoistočne Europe, Hrvatska je poduzela važan korak u pridruživanju regionalnom tržištu električne energije, s krajnjim ciljem uključivanja Hrvatske u Unutarnje energetsko tržište Europske Unije. Prilagodba direktivama EU-a koje uređuju unutarnje energetsko tržište će zahtijevati postupnu tranziciju od postojećeg monopolnog položaja na hrvatskom tržištu, kojeg trenutačno zauzima državno elektrodistributivno poduzeće (HEP), prema reguliranom tržišnom modelu. USAID je od samog početka pomagao provedbu tog procesa u njegovim ključnim aspektima.

Hrvatsko Vijeće za regulaciju energetskih djelatnosti (VRED) je neovisno regulatorno tijelo koje je odgovorno za nadzor tržišta kako bi se osigurali ravnopravni tržišni uvjeti, poticala kvalitetna konkurenca i omogućilo učinkovito funkcioniranje

tržišta. USAID je zajedno s Vijećem bio angažiran u procesu izrade sekundarnog zakonodavstva, procedura za izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, definiranju obveza javnih službi, utvrđivanju naknada za korištenje distribucijske mreže, prikupljanju podataka i izradi mrežnih pravila, što je Vijeću omogućilo promptno i učinkovito preuzimanje novonastalih obveza. VRED je uz potporu USAID-a postao članom Udrženja za regionalne regulatorne energetskih djelatnosti (ERRA), s ciljem poboljšanja dijaloga u regiji u pitanjima od zajedničkog interesa.

USAID pruža tehničku potporu HEP-u u procesu njegovog temeljnog restrukturiranja, uključujući i osnivanje ovisnih društava-kćeri s potpuno razdvojenim računima. Glavna područja potpore u tom procesu obuhvaćaju razvijanje nacionalnog tržišnog modela, kao i definiranje ekonomskih i tehničkih aspekata regionalnog tržišta energije, izradu mrežnih pravila i određivanje tarifnog sustava.

Resultati USAID je zajedno s Ministarstvom gospodarstva sudjelovao u izradi paketa četiri osnovna energetska zakona koja su prihvaćena 2001. godine,

U USAID-ov program uključeno je 4 tisuće poduzeća, čime se potiče otvaranje 20 tisuća novih radnih mesta.

LIJEVO

Ponovnim otvoranjem trafostanice Ernestinovo buduća energetska zajednica Jugoistočne Europe je i fizički povezana.

izmijenjena i dopunjena 2005., čime je stvoreni zakonski okvir za provedbu preustroja energetskog sektora.

USAID je potaknuo partnerstvo između HEP-a i američke tvrtke za elektrodistribuciju *American Electric Power* (AEP), što je HEP-u omogućilo dragocjeno stjecanje uvida u procesu restrukturiranja poduzeća te liberalizaciju i sigurnost opskrbe električnom energijom.

U okviru suradnje s USAID-om, organizirani su brojni međusobni posjeti VREDA-i i Povjerenstva za javne usluge američke savezne države New York, koji su pomogli boljem razumijevanju suvremene regulatorne prakse.

Povedbeni partneri: Pierce-Atwood; Hunton & Williams; Američka energetska udruženja (U.S. Energy Association - USEA); Nacionalna udruženja povjerenika za regulaciju komunalnih usluga (National Association of Regulatory Utility Commissioners - NARUC)

Partneri: Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Vijeće za regulaciju energetskih djelatnosti (VRED), Hrvatska elektroprivreda (HEP)

Razvoj konkurentnog i dinamičnog privatnog sektora

PRIVATIZACIJA

Visoke subvencije za državna poduzeća i dalje opterećuju hrvatsko gospodarstvo. USAID pruža tehničku i stručnu pomoć Hrvatskom fondu za privatizaciju (HFP) u provedbi Vladinog privatizacijskog programa konkurenčne i transparentne prodaje imovine i poduzeća u državnom vlasništvu. Brzom privatizacijom državne imovine reducirat će se visoke državne potpore, povećati ulaganje, poboljšati ljudski potencijali i tržišne sposobnosti privatiziranih poduzeća, te pridonijeti sveukupnoj konkurenčnosti hrvatskog gospodarstva.

USAID pruža podršku HFP-u u izradi profila djelatnosti i procjeni vrijednosti poduzeća; informiranju širokog kruga potencijalnih ulagača o mogućnostima ulaganja; poboljšanju postupaka provedbe javnih natječaja za prodaju poduzeća, uključujući i uvođenje kriterija za procjenu ponuda koji stavljuju naglasak na ulaganja i veću transparentnost; te radu s upravom državnog poduzeća u postupku prodaje sporedne imovine i ovisnih društava. USAID je HFP-u ponudio stručno savjetovanje vezano za privatizaciju hotela, brodogradilišta (Ulijanik, Brodotrogir i 3. maj), industrijskih poduzeća (Đuro Đaković, TLM, Željezara Split), poljoprivrednih kombinata (Đakovština, Kutjevo, IPK Osijek, Belje, Orahovica, Vupik i Iločki podrumi).

S obzirom na socijalnu i političku osjetljivost privatizacije, u izradi i provedbi strategija za javnu komunikaciju stručni savjetnici USAID-a osim s HFP-om surađuju i s Ministarstvom poljoprivrede i upravama poduzeća, a s ostalim interesnim subjektima, dioničarima i vjerovnicima radi na postizanju boljeg razumijevanja privatizacijske problematike.

Rezultati USAID je Hrvatskom fondu za privatizaciju pružio stručnu pomoć u provedbi javnih natječaja za prodaju ukupno 169 većih poduzeća u državnom vlasništvu, od čega ih je 49 privatizirano. Ostvareno je približno 930 milijuna kuna prihoda u državni proračun od prodaje tih poduzeća, dok su se u isto vrijeme kupci obvezali na 2,5 milijuna kuna finansijskih ulaganja u novoprivatizirana poduzeća.

USAID-ov program pomoći je također bio usmjeren na izradu transparentnih

GORE

USAID je pulskom brodogradilištu Ulijanik osigurao tehničku pomoć u pripremi privatizacijskih planova.

Tijekom prošle godine prodano je 14 državnih poduzeća. Gotovo 42 milijuna USD ostvareno je od prodaje, a više od 92 milijuna od kapitalnih ulaganja.

postupaka za plasiranje manjinskih paketa državnih dionica na dvije hrvatske burze kapitala. Od početka projekta na taj su način prodana 252 poduzeća. Možda najznačajniji učinak USAID-ovog programa je postignut u poljoprivrednom sektoru. Pet najvećih poljoprivrednih poduzeća je privatizirano u okviru USAID-ovog programa, dok je u šestom i najvećem u tijeku značajno restrukturiranje i prodaja imovine. Uspješno provedenom privatizacijom u tim poljoprivrednim kombinatima, velikim integriranim poljoprivredno-prehrambenim poduzećima za proizvodnju i preradu mlijeka, žitarica, mesa i vina je uspostavljena nova vlasnička struktura s čvrstim pozicijama

na regionalnim tržištima, što je omogućilo da se u gospodarski nerazvijenim područjima sačuva na tisuće radnih mesta.

Provđenbeni partner: IBM Business Consultants

Partneri: Hrvatski fond za privatizaciju; Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva; Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva

Djelotvornije sudjelovanje građana u radu zajednice i bolja uprava

REFORMA LOKALNE SAMOUPRAVE

USAID je udružio snage s 47 gradova i općina u Hrvatskoj kako bi se poboljšale javne financije, postupci nabave i upravljanja imovinom.

DESNO

Grad Varaždin je primjenio USAID-ov model upravljanja imovinom i proveo popis gradske imovine. Prije primjene ovog modela registrirano je 200 gradskih objekata, a nakon njega dodatnih 1800 objekata. Konačno, Grad je prodajom 200 objekata povećao gradski proračun za 200 miljuna kuna.

Grad Varaždin
Photo by: Devar Photo

Uokviru plana za priključenje Europskoj uniji Hrvatska provodi vladin plan za fiskalnu decentralizaciju kojim se ovlasti prenose na jedinice lokalne samouprave. Njime se također ispunjavaju uvjeti iz Europske povelje o lokalnoj samoupravi.

USAID-ov Projekt reforme lokalne samouprave (PRLS) se bavi rješavanjem gorućih potreba gradova i općina u procesu njihova preuzimanja većih obveza i odgovornosti u upravljanju proračunom, u kulturi, zdravstvu i obrazovanju. Kroz edukativne programe i uz stručnu pomoć, PRLS-om se lokalna tijela upravljanja osposobljavaju u području modernih finansija i javne administracije. Što je još važnije, Projekt uводи i osnovne modele javnog upravljanja koji lokalnim dužnosnicima omogućava uspješno rješavanje naraslih potreba decentralizacije i pomaže im u pružanju usluge na transparentniji i odgovorniji način, uvažavajući potrebe građana. Uspješna decentralizacija približava građane političkoj realnosti i omogućava im da neposredno prate rad svojih izabranih dužnosnika i nadziru upravljanje resursima. Do kraja provedbe Projekta 2007. godine, približno 300 lokalnih samouprava će primjenjivati metode javne uprave, čime će se s jedne strane povećati njihova učinkovitost, a s druge demokratska odgovornost građana.

Rezultati Više od 6000 objekata procijenjenih na 1 milijardu USD je identificirano u gradovima Varaždinu, Karlovcu i Splitu. Većina te imovine nije nikada registrirana, a veliki broj objekata već sada ostvaruje nove prihode u gradске proračune.

USAID je u suradnji s Državnim sveučilištem iz Cleveland-a, SAD, i Sveučilištem u Rijeci pokrenuo prvi poslijediplomski studij iz javne uprave u Hrvatskoj. Program studija je odobrilo Sveučilište i Ministarstvo znanosti, prosvjete i sporta kao poslijediplomski program *bona fide*. Pet sveučilišnih predavača sa Sveučilišta Cleveland održavaju predavanja za 9 studenata koji će diplomirati 2006. godine.

Razmatra se uvođenje ovakvog poslijediplomskog studija na još četiri druga sveučilišta u zemlji.

Američka turistička destinacija grad Port Townsend u Oregonu je u okviru USAID-ovog programa "twinning" ostvario suradnju s hrvatskim gradovima Porečom i Umagom. Svrha te suradnje je pomoći tim gradovima da postanu još privlačnije turističke destinacije. Kansas City iz američke države Kansas i Grad Karlovac surađuju na projektima poboljšanja javnih usluga, među ostalim razvoja poduzetništva i upravljanja imovinom.

"The Northeast Oregon Development District", udruženje američkih gradova Pendleton i La Grande, zajedno s gradovima Buzetom, Labinom i Pazinom rade na projektima jačanja agrarnog turizma. Najnoviji primjer su gradovi Monterey iz Kalifornije i Dubrovnik koji zajedničkim aktivnostima nastoje povezati prihode vansezonskog turizma, tako da se poboljšaju usluge kojima će se u Dubrovnik privući veći broj međunarodnih konferencija i kongresa.

Provedbeni partner: Urban Institute

Partneri: gradovi i općine partneri, Državni ured za upravu, Savez gradova i općina, Međunarodno udruženje gradske i županijske uprave

Općine i gradovi partneri: Bariločić, Bebrina, Bjelovar, Brodski Stupnik, Černik, Četingrad, Crikvenica, Dežanovac, Donji Kukuruzari, Dmiš, Dvor, Đulovac, Glina, Grubišno Polje, Gvozd, Hrvace, Hrvatska Dubica, Hrvatska Kostajnica, Jasenovac, Karlovac, Kistanje, Knin, Končanica, Koprivnica, Lipovljani, Majur, Nova Kapela, Novska, Okučani, Orijovac, Osijek, Pakrac, Polača, Rakovica, Rešetari, Rijeka, Sibinj, Sirač, Slatina, Slavonski Brod, Split, Staro Petrovo Selo, Sunja, Topusko, Varaždin, Vinkovci, Vojnić.

Gradovi uključeni u program "twinning": Porec, Umag, Rovinj, Buzet, Labin, Pazin, Karlovac, Dubrovnik

Lokacije programa

REFORMA LOKALNE SAMOUPRAVE

City Twinning Program

- Porec & Umag - Port Townsend u Oregonu
- Karlovac – Kansas City
- Dubrovnik – Monterey
- Buzet, Labin & Pazin - Pendleton & La Grande (Northeast Oregon Development District)

Djelotvornije sudjelovanje građana u radu zajednice i bolja uprava

PROGRAM POMOĆI HRVATSKIM NEVLADINIM UDGRUGAMA (CroNGO)

37,000 osoba iskoristilo je pogodnosti u okviru 221 USAID-ovog projekta za razvoj zajednice, u kojima je sudjelovalo ukupno 62 tisuće građana.

LIJEVO

U organizaciju izbora za vijeće mladih održanog u ožujku 2004. godine bilo je uključeno stotinjak mladih iz Pule, dok je 4 tisuće učenika sudjelovalo na predstavljanju aktivnosti vijeća. Reakcija lokalnog stanovništva na pokretanje ovog projekta je bila izuzetno pozitivna, naglašavajući ulogu lokalne udruge mladih ZUM kao jednog novog, naprednog glasa u životu grada.

Nevladine udruge u Hrvatskoj imaju značajnu ulogu u izgradnji demokracije i jačanju aktivnog sudjelovanja građana u radu lokalne zajednice. Nevladin sektor se bavi rješavanjem potreba građana, na način da pruža usluge, utječe na tijela odlučivanja i mobilizira građane. S više od 27 tisuća do danas registriranih udruga, civilno društvo se i dalje razvija. Najaktivnije nevladine udruge su one iz područja ljudskih prava, rodne problematike, političkih procesa, zaštite okoliša i socijalnih servisa. Usprkos tome, hrvatske organizacije civilnog društva i dalje se susreću s poteškoćama u financiranju i organizacijskom održivošću. Kako bi se pristupilo rješavanju tih problema, USAID je program CroNGO produžio na još tri godine i preusmjerio aktivnosti na sljedeće:

Program lokalnog partnerstva (CPP) lokalnim udruagama koje provode aktivnosti gospodarskog razvoja, unapređenja turizma i boljeg korištenja javnih prostora za promoviranje civilnih inicijativa osigurava manju finansijsku i tehničku potporu. Ova komponenta programa se provodi u suradnji s tri regionalna partnera: Udruga MI, OGI i SMART.

Program razvoja nevladinog sektora je program koji osigurava integriranu finansijsku potporu, izobrazbu i tehničku

pomoći usmjerenu na osnaživanje određenih komponenti unutar sektora, kao što su javno zagovaranje, jačanje kapaciteta, finansijska održivost, volonterstvo i vidljivost nevladinog sektora.

Program institucionalne potpore pruža pomoći ključnim institucijama koje imaju važnu ulogu u podupiranju djelovanja nevladinih organizacija u Hrvatskoj. To su Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Vladin ured za suradnju s nevladnim udruagama, te Trenerски i Donatorski forumi.

Program zakonske reforme pruža potporu hrvatskim partnerima u razvoju zakonskog i fiskalnog okvira i jačanju kapaciteta za provedbu novih zakona. CroNGO će u suradnji s Vladom RH pomoći u izradi nacrta i donošenja Zakona o zakladama i fondovima, Zakona o volonterstvu, Kodeks pozitivne prakse u raspodjeli proračunskih sredstava nevladnim udruagama i drugih sličnih propisa.

Rezultati Usvajanjem Zakona o udruagama, Zakona o Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva, Zakona o slobodi informiranja, kao i pozitivnih reformi poreznog zakonodavstva poboljšan je zakonski okvir.

U tri glavne hrvatske regije proveden je program jačanja kapaciteta lokalnih organizacija, Udruga MI, SMART i OGI, koje su osposobljene za davanje mikropotpore drugim udruagama u tim regijama.

CroNGO je udruagama osigurao potporu za provedbu manjih projekata obnove javne infrastrukture i drugih aktivnosti koje su važne za život zajednice i to na području 200 lokalnih zajednica s 37 tisuća korisnika.

Program je promovirao korporacijsku filantropiju i suradnju poslovnog i nevladinog sektora, rezultat čega je i ostvarenje dugoročne suradnje između Zagrebačke banke i Hrvatske udruge za školovanje pasa vodiča i mobilitet.

Provedbeni partner: Academy for Educational Development (AED)

Partneri: Europski centar za neprofitno pravo (ECNL), Neprofitni tim za poduzetništvo i samoodrživost (NESsT), Udruga MI (Split), OGI (Osijek), SMART (Rijeka)

Lokacije programa

PROGRAM POMOĆI HRVATSKIM NEVLADINIM UDGRUGAMA (CroNGO)

Djelotvornije sudjelovanje građana u radu zajednice i bolja uprava

SPREČAVANJE TRGOVANJA LJUDIMA

Trgovina ljudima je na međunarodnoj razini jedan od najunosnijih "krijumčarskih" poslova. U zemljama istočne i jugoistočne Europe trgovane ljudima djeluje preko brojnih ruta u smjeru zapadnoeuropejskih zemalja, dok tek manji broj tih ruta prolazi i kroz Hrvatsku.

Tranzitne točke preko kojih se trguje prema puno većim i unosnijim europskim tržištima su područja u Hrvatskoj koja graniče sa susjednim državama Bosnom i Hercegovinom te Srbijom i Crnom Gorom. Upravo iz tih ruralnih i često siromašnijih mjeseta trgovci ljudima regrutiraju svoje potencijalne žrtve. Dvogodišnji program USAID-a je usmjeren na jačanje mjera za suzbijanje trgovine ljudima, i to kroz senzibiliziranje javnosti na svim razinama, počevši od lokalne i regionalne do državne. Osim toga, programom se nastoji razviti učinkovita suradnja središnje vlasti s lokalnim nevladinim organizacijama.

Senzibiliziranje lokalne javnosti na rizike trgovanja ljudima: Uz pomoć malih finansijskih potpora, ovim se projektom djeluje na bolje razumijevanja javnosti o

rizicima trgovanja ljudima te pomaže u lakšem prepoznavanju i sankcioniranju zločina.

To prije svega uključuje informiranje javnosti o tome kome se potrebno obratiti u slučaju otkrivanja kriminalnih radnji i pokretanju krivičnog postupka protiv trgovaca ljudima, kao i zaštitu žrtava.

Izobrazba stručnjaka u problematičnu suzbijanju trgovine ljudima: Pod pokroviteljstvom Nacionalnog odbora za suzbijanje trgovana ljudima održat će se dvije međuagencijske radionice koje će okupiti nadležna ministarstva (unutarnjih i vanjskih poslova, pravosuđa, zdravstva, obrazovanja, rada i socijalne skrbi), kao i Ured za ljudska prava, nevladine udruge i odvjetništvo, a cilj im je započeti s izradom konkretnih provedbenih strategija u okviru Nacionalnog akcijskog plana. Kako bi se djelovalo demotivirajuće na pojavnost trgovanja ljudima u Hrvatskoj, intenzivirat će se suradnja između pograničnih službi i lokalne samouprave te nevladinog sektora, naročito na područjima uz državnu granicu s Bosnom i Hercegovinom.

USAID radi na educiranju i senzibiliziranju javnosti, medija, pravosudnih i zakonodavnih tijela na problematiku vezanu za trgovanje ljudima.

LIJEVO

Radionica koju je sponzorirao USAID je okupila dužnosnike hrvatske vlade, nevladinog sektora i međunarodne zajednice s ciljem sagledavanja dosadašnjeg napretka u borbi protiv trgovanja ljudima u Hrvatskoj. USAID je u srpnju 2004. godine pomogao u osnivanju radne skupine, s ciljem izrade novog nacionalnog akcijskog plana koji je zajedno s operativnim planom za 2005.- 2008. godinu i konkretnim preporukama predviđen Vladom RH-a.

Rezultati Vlada Republike Hrvatske je usvojila akcijski plan (2005. - 2008.) za borbu protiv trgovine ljudima koji načelno slijedi preporuke iznesene na USAID-ovoj radionici održanoj u lipnju 2004. godine. U natječajnom su postupku odabrane četiri udruge koje su nominirane za dobivanje malih potpora u području prevencije i edukacije mlade populacije za tu problematiku.

Od ukupno 21 županijskog dužnosnika, njih 17 je od strane Nacionalnog odbora određeno za glavne županijske časnike za vezu s lokalnom i središnjom vlašću za pitanja suzbijanja trgovanja ljudima.

Provedbeni partner: *World Learning / STAR*

Partner: *Nacionalni odbor za suzbijanje trgovanja ljudima*

**NATIONAL PROGRAMME
FOR SUPPRESSION
OF TRAFFICKING
IN PERSONS 2005 -2008
+ACTION PLAN FOR THE
SUPPRESSION
OF TRAFFICKING IN
PERSONS FOR 2005**

Zajedničke inicijative

PROGRAM IZOBRAZBE

Kroz USAID-ov program izobrazbe više od 2200 hrvatskih stručnjaka je od 1994. godine razmijenjivalo praktična iskustva u SAD-u i drugim zemljama

DESNO

USAID je uz finansijsku potporu Američke konfederacije stečajnih sudaca za šest sudaca trgovačkog suda sufinancirao studijska putovanja, u posjet Stečajnom sudu u Nashville, Tennessee. Rezultat toga je vrlo pozitivno i jedinstveno iskustvo koje su hrvatski trgovaci, općinski i županijski suci stekli kroz neposredan uvid u uspješnu i učinkovitu američku praksu upravljanja parničnim i stečajnim postupkom, a koje će olakšati prijelaz Hrvatske na automatske sustave i usvajanje učinkovitog sudskog upravljanja.

“Ovaj je program značajniji stoga što su Trgovački sud u Zagrebu i Američki stečajni sud svoj partnerski odnos svečano obilježili u uredu nashvilleškog gradonačelnika.”

Najveće bogatstvo Hrvatske jest darovitost i potencijal njezinih ljudi. Uvođenje cijeloživotnog obrazovanja u razvijenim zemljama je dovelo do značajnog razvoja u sferi inovativnosti i produktivnosti. Hrvatskoj su potrebni obrazovani ljudi koji će provesti preustroj gospodarskih, političkih, sudskih i civilnih institucija, što je u isto vrijeme i glavni uvjet za pristup Europskoj uniji. Upravo s ciljem ispunjavanja tog uvjeta, USAID je od 1994. godine financirao izobrazbu za više od 2200 hrvatskih stručnjaka.

Programi izobrazbe koje financira USAID polaznicima omogućavaju razvijanje novih sposobnosti i vještina. No, što je najvažnije, sudionici programa izobrazbe na osnovi vlastitog iskustva uče kako se u SAD-u i drugim zemljama pristupa rješavanju sličnih problema. USAID-ov Program je pomogao razvoju stručnih sposobnosti, promjeni stavova i poticao inovativnost i kreiranje novih ideja. U isto vrijeme, taj je program pomogao u rješavanju svakodnevnih problema. Svaki pojedini stručni program je pomno

osmišljen i prilagođen interesima polaznika i uskladen s ciljevima programa pomoći Vlade SAD-a. Kao rezultat, mnogi sudionici programa su ostvarili dugoročne kontakte s kolegama stručnjacima iz drugih zemalja. Sudionici Programa dolaze iz različitih područja interesa i različitih su stručnih profila: dužnosnici Vlade i državnih ministarstava, saborski zastupnici, državni odvjetnici, gradonačelnici/načelnici, predstavnici nevladinih organizacija, novinari, dužnosnici lokalne samouprave, bankari, menadžeri, predstavnici turističkog sektora, sindikalisti, stručnjaci iz udruge poslodavaca, itd.

Rezultati USAID-ov Program izobrazbe omogućio je saborskim zastupnicima da u Hrvatski sabor uvedu praksu javne rasprave. 11 saborských zastupnika je u američkoj saveznoj državi Washington pohađalo program izobrazbe kako bi saznali više o ulozi zakonodavnih odbora, a naročito uvažavanju stavova građana u procesu donošenja odluka. Dužnosnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, Ministarstva

europejskih integracija i Hrvatske gospodarske komore su na osnovi jednog studijskog putovanja u Češku kojeg je na njih organizirao USAID pripremili plan za dodjelu i raspodjelu sredstava iz pristupnih fondova EU-a Hrvatskoj. Program je omogućio i jednoj udruzi za vodiće pasa slijepih da ostvari suradnju u okviru koje je prikupljeno približno 60 tisuća USD pomoći za rad udruge.

Provđeni partner: World Learning

U.S. Agency for International Development
Thomas Jeffersona 2
10010 Zagreb, Croatia

Tel: +385 1 661 2175
Fax: +385 1 661 2035

www.usembassy.hr/usaid